

تاریخ سیاسی آندلس ،
تاریخ اجتماعی آندلس ، تاریخ سیاسی
اجتماعی پرتغال و اسپانیا در قرون وسطی

دکتر محمدرضا شهیدی پاک
استادیار دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز
دانشکده ادبیات و علوم انسانی

سرشناسه:

شهیدی پاک، محمد رضا

عنوان و نام پدیدآور:

تاریخ سیاسی آندلس، تاریخ اجتماعی آندلس، تاریخ سیاسی اجتماعی پرتغال و اسپانیا
در قرون وسطی / محمد رضا شهیدی پاک

مشخصات نشر:

قم، سرای کتاب، ۱۳۹۹

مشخصات ظاهری:

۱۹۲ ص

شابک:

۹۷۸-۶۲۲-۷۰۲۴-۶۳-۰

وضعیت فهرست نویسی

فیا

موضوع:

تاریخ اسلام در آندلس

موضوع:

تاریخ سیاسی آندلس، تاریخ اجتماعی آندلس

موضوع:

تاریخ اسلام، تاریخ اسلام در اسپانیا، پرتغال

موضوع:

تاریخ سیاسی، تاریخ سیاسی اسپانیا و پرتغال

موضوع:

تاریخ سیاسی اجتماعی شبه جزیره ایبری

موضوع:

تاریخ، قرون وسطی، شبه جزیره ایبری

رده بندی کنگره:

DP۱۰۱

رده بندی دیویی:

۹۴۶/۰۲

شماره کتابشناسی ملی:

۶۱۳۱۴۵۷

انتشارات سرای کتاب

تلفن: ۰۹۱۰۷۷۱۷۱۸۷

عنوان کتاب: تاریخ سیاسی آندلس، تاریخ اجتماعی آندلس، تاریخ سیاسی اجتماعی پرتغال و

اسپانیا در قرون وسطی

نویسنده: محمد رضا شهیدی پاک

ناشر: سرای کتاب

تیراژ: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: چاپ اول / ۱۳۹۹

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق مادی و معنوی کتاب متعلق به مؤلف می باشد

فهرست

	پیشگفتار:
۴	تاریخ گردش قدرت در شبه جزیره ایبری
	مقدمه:
۶	لغت‌شناسی، جغرافیا، تاریخ
	بخش اول:
۱۴	«فتح آندلس»
	بخش دوم:
۲۱	حوادث دوره والیان آندلس
	بخش سوم:
۲۸	دوره حکومت، تاسیس دولت/امویان/آندلس (۱۳۸-۴۲۲هـ)
	بخش چهارم:
۴۱	گردش قدرت در آندلس بوسیله ملوک الطوائف در شرق، غرب، شمال و جنوب آندلس
	بخش پنجم:
۴۶	تاریخ سیاسی اجتماعی مرابطین در آندلس
	بخش ششم:
۵۹	بزرگترین گردش قدرت سیاسی - مذهبی در غرب اسلامی، تاسیس دولت موحدین در آندلس
	بخش هفتم:
۷۹	آخرین دور گردش قدرت در آندلس، تاسیس دولت بنی نصر در غرناطه ۶۳۶-۸۹۷هـ/۱۲۳۸-۱۴۹۲م.
	بخش هشتم:
۹۳	علل سقوط آندلس
	بخش نهم:
۱۰۳	مراحل جنگ‌های صلیبی بر مبنای باز پس‌گیری آندلس
	بخش دهم:
۱۰۸	تاریخ تشیع در آندلس
	بخش یازدهم:
۱۱۶	شناخت تاریخ سیاسی اسپانیا با نقشه‌های سیاسی تاریخی
	بخش دوازدهم:
۱۴۵	نسب‌شناسی دول حاکم در آندلس:
۱۸۴	فهرست تحلیلی مصادر، مأخذ و منابع
۱۹۱	منابع لاتین

پیشگفتار: تاریخ گردش قدرت در شبه جزیره ایبری

مدل گردش قدرت در شبه جزیره ایبری و تأثیرات آن در دینامیسم روابط بین الملل در پایان قرون وسطی و آغاز دوره مدرن از مباحث مشترک تاریخ و سیاست است، در تاریخ روابط بین الملل در حوزه علوم سیاسی بزرگترین گردش قدرت در گستره وسیع مدیترانه غربی و جنوب اروپا صورت گرفته است، مدیترانه دریایی بین المللی و آزمایشگاه تاریخ و رفت و آمد ملل و دول و رژیم های سیاسی متفاوت و سیاست و انسان شناسی است، زبان و مذاهب گوناگون را تجربه کرده است، از جمله حوادث سیاسی مدیترانه شکل گیری و پیدایش دانش روابط بین الملل در آن جا است، زیرا بدنبال فروپاشی امپراطوری موحدین و متعاقب آن سقوط آندلس، چندین دولت در آن جا شکل گرفت، این دولت ها شکل جدیدی از روابط را شروع کردند که با تأسیس امپراطوری پرتغال و اسپانیا که جهان را بین خود تقسیم کردند، دوره بی سابقه ای از روابط سیاسی - اقتصادی و فرهنگی بین الملل در جهان شکل گرفت که ریشه در تاریخ سیاسی اجتماعی شبه جزیره ایبری در دوره قرون وسطی اسلامی داشت، پژوهش حاضر در صدد تبیین تاریخ سیاسی دول اندلسی در دوره قرون وسطی از فتح آندلس تا سقوط نهایی آن است. ایبری در این نهصد سال شاهد گردش قدرت سیاسی بین مسلمانان و مسیحیان و نژاد بربر و عرب و صقالبه و نژاد گوت و مردم بومی ایبری است، تاریخ آندلس در قرون وسطی تا آغاز دوره مدرن در این گردش قدرت سیاسی دول بسیاری را تجربه کرده است که تاریخ سیاسی اجتماعی آن ها بخشی فعال و بسیار طولانی از تاریخ کشور اسپانیا و پرتغال است که همچنان موثر در تاریخ و سیاست جهانی است. تأسیس دولت اسلامی در «آندلس» پیش از آن که دست آورد نظامی سیاسی آخرین مرحله از فتوحات اروپایی مسلمانان در دهه پایانی قرن دوم هجری باشد، حاکی از موفقیت چشم گیر فرهنگ اسلامی در تحول انسانها و خلق جوامع جدید انسانی با تمدن، دین، هنر و صنعت و حتی آداب و رسوم متفاوت از گذشته آن جوامع است. نهصد سال از تاریخ «آندلس» به حضور مسلمانان با شش دوره فرمانروایی در شکل دولتهایی که هریک مرحله ای از دوره انتقال و تکامل فرهنگ و تمدن اسلامی را در آندلس محقق ساختند، اختصاص دارد. امروزه آثار تاریخی به جا مانده از حاکمیت

مسلمین در این سرزمین، بخش بزرگی از درآمد گردش گری دولت «مادرید» را تأمین می‌کند. هم‌چنان که انبوه مخطوطات اسلامی-عربی کتابخانه‌های «کراکاد»، «مادرید» (کتابخانه اسکوریال) و... نیز، در زمره سرمایه‌های اصلی شخصیت فرهنگی ملت «اسپانیا» محسوب می‌شود. از سویی تاریخ «آندلس» بخش مهمی از حافظه امت اسلامی به‌شمار می‌آید که با استمرار تاریخ‌نگاری «آندلس» باید همواره مورد عنایت محققان مسلمان قرار گیرد. در حالی که قدرت‌های جهانی، هنوز به بهانه «جنگ‌های صلیبی» به تهاجم گسترده فرهنگی-نظامی علیه مسلمین مبادرت می‌کنند، زیرا چنان که هشت دوره جنگ کلاسیک صلیبی از شمال اسپانیا آغاز شد، جنگ‌های مدرن صلیبی نیز پس از سقوط آندلس شکل گرفته است. و پرونده آندلس هم‌چنان مفتوح است. بی‌گمان در حوزه مطالعات مربوط به «آندلس» می‌توان به‌طور روزمره با خلق آثار جدیدی در عرصه‌های مختلف تجربه‌ای تاریخی و ارزشمند را نصب‌العین احاد امت اسلامی به‌ویژه سران آن قرار داد؛ چنان که اثر حاضر نیز تلاشی است در همین راستا. دوره اسلامی تاریخ «اسپانیا» عصر طلایی تاریخ آن کشور محسوب می‌شود؛ عصری که مسلمانان دوره‌ای از عزت و ذلت و تحقیر را در آن تجربه کرده‌اند؛ بر این مبنا محافل فرهنگی-سیاسی اسپانیا در پایان قرون وسطی علی‌رغم آگاهی از خدمات تمدنی و فرهنگی مسلمانان، به شکل تحقیرآمیزی از مسلمانان آندلس یاد کرده‌اند. آن‌چه مسلم است این که حجم تحقیقات انبوه انجام شده در خصوص آندلس، نسبت به کارهایی که باید صورت بگیرد بسیار ناچیز است. پژوهش حاضر تاریخ سیاسی اجتماعی آندلس از فتح تا سقوط (۹۲-۱۴۹۲م-۷۱۴م) است و تحریر و بررسی مجدد تالیفات مولف در زمینه سیاست و اجتماع در آندلس قرون وسطی از ۱۳۷۸ تا کنون از جمله کتاب تاریخ تحلیلی آندلس (۱۳۸۷) است.

محمد رضا شهیدی پاک

قم ۱۳۹۸